

נר א מ"י פ"ח מהלכות
מונח וזקוק הלכה (ב)
ז ג סגן עין ע"ז טושי"ע
ח"מ סימן ע"ח ע"פ ז'
גה ב מ"י פ"ה מהל'
מלכס הלכה ג:

תורה אור השלם

1. ולקחתם אגרת אוזב
עולתכם בדם אשר בוסף
התעבתם אל המשקוף
ואל שמי המזוות מן
הדם אשר בוסף ואתם
לא תצאו איש מפתח
ביתו עד בקר:
2. לך עמי בא בחדריך
וסור דלתך בערך חבי
בכעט רגע עד יעבר
ועם: ישיבה כו ב
3. מחוץ תשכל חרב
ומתוררים אימה גם חור
גם בתולה יזקק עם איש
שבה: ובריש לב כה
4. כי עלה מות בחלוניו
בא בארמונותיו להכרית
עולל מחוץ בחורם
מרחבות: ידוהו כ ט
5. ויהי רעב בארץ ויד
אברה מצרימה לגור עם
כי קבד ירעב בארץ:
6. אם אמרנו נבוא העיר
הרעב בעיר ונתנו שם
ואם ישבענו פה ונתנו
ועתה לכו ונפלה אל
מחנה ארם אם יחיה
נתה ואם ימתנו
ומתנו מלכס ב ו ד
7. כי תצא אל תצאה
קצים ונאכל קדש או
הקמה או השדה שלם
ישלם המכרם את
הבערה: שמות כ כ
8. פלה ? את החינו
שפר חתן אפר רצח אש
בציון ותאכל יסודתה:
9. ואני אהיה לך באם יי
חומת אש קבד ולקבד
אזרה בתורה:
10. ותראה דוד ויאמר
מי ישקני מים מבאר
בית לחם אשר בשער:
הקבעו שלשם הגברים
במחנה פלשתים וישאבו
מים מבאר בית לחם
אשר בשער וישאו וישאו
אל הדר ולא אבה
לשתותם וישר אתם ליי:
שמואל ב כ טו טו:
11. ובל ישיב רשע
גולה ישלם בחקות
החיים הלק לבחתי
עשות עול חן יחיה לא
ימת: ויחזקאל לב טו
12. ואחריו נשאו כן
אנא הרדי ויאספו
פלשתים לחיה ותהי שם
חלקת השדה מלאה
עדרים והעם גם מפני
פלשתים:
13. הוא היה עם הדי
בפס דמים והפלשתים
נאספו שם למלקמה
ותהי חלקת השדה
מלאה שעורים והעם
נסו מפני פלשתים:
14. דברי הימים א יא יג
והתצב בתוך
החלקה ויעלה חן את
פלשתים ויעשה:

לעולם יכנס אדם בכי טוב. מדקדק ר"מ מדמקדים כניסה
ליציאה דבנכנס מעיר אחרת איירי מדליף צריש
פסחים (דף ד. וס"ט) מנצרכיה דמנפלא כגי לורח מלות דכתיב
וישכס אנריהם בצקר ודלמא משום כי טוב הוא דלא השכים אלף ודאי
מזיתו לא שייך למימר שינא כתי
טוב שמכר המוקשים והפחמים
ואע"ג דהכא מייתי קרא ואתם לא
תאלו איש מפתח ביתו עד בקר
משמע דמזיתו נמי מיירי יש לומר
דכיון דהוא סכנתא חשיב כמו לעיר
אחרת וצ"ק דתענית (דף י:) מייתי
קרא דהנקר אור ור"י לומר דאין
לדקדק צוה דלחומיה דגמרא דכתי
בפרק גמא מדליקין (שם דף לז:)
כיון השמעות כהכר עין זה נכנס זה
יואל וצפרק עושין פסין (ערוזין דף
נא.) נמי אמרינן אכל אדם מטפס
ועולה מטפס ויורד והא דליף מישכס
אנריהם צנקר שפיר ליף דמשום כי
טוב לא היה צריך לחסר כיון דלול
לדבר מנהו שלומי מלוה אין נזקין:
שמלאך המות מספיד שם
בכ"ו. * לא גרסינן
שנאמר למכמט יפקיד כליו דגני
עשרה מסעות של סנהריב כתיב האי
קרא (בישע"י) צא על עית ענר
במגרון למכמט יפקיד כליו:
מהו הציצ' עצמו בממון חבריו.
הציצ' ליה אי חייב לשלם
כשהליל עלמנו מפני פקוח נפש:
דלא שביק דהו אחלופי. במרוויחו
כתיב ויילנה של שעורים שלם
נעלוה ע"מ לשלם עשדים ושל עשדים
שלם לקחמו ממי שזכה נה:

כדי טוב. צדור חמה זורחת ילין צמלון ולא ימפין עד שתחשך
ולצקר לא ישכס לנאת עד שיאיר. כי טוב לישראל מעליל האור כי טוב
כלומר טוב הוא לנאת צו וליכנס צו מפני המזיקין והליסטין: **חרב**.
חרבו של מלאך המות: **אימה**. אימת מות של מלאך ולא בגלוי
כל קץ: **רפאה**. דבר: **סכר** כ"ו.
ססס חלונות: **אם** אמרנו כו'. צלרנבה
אנשים מלורעים: **דליכא ספק נפשו**.
צמקוס שמגלה שם: **סא שטע**.
וספייה דקרא ועמה לכו ונפלה אל
מחנה ארם אם יחיונו נחיה וגו':
וה"מ דליכא כחו נקבה. דהתם משום
נקבה הוא דעבדי: **דשוויא לתרוויכו**.
אגדתא ושמעתתא דגבר אחד ושניכס
שוין זה שממלנו ותפלו זה: כי
סלא מעלמא. אהנו גרמנו לו
שקלקלו והנטייה הקצ"ה לשלם סאלו
הוא הצעירה: **ססא הכתוב** בנזקי.
שהיך ממנו דכתיב כי תלם משמע
מעלמא שהלתיך בתוך שלו והלכה
ודלקה בתוך של חניו: **וסייס בנזקי**
גופו. שקראו מצעיר צדיק: **משום**
סליו. מורק חן שמויק למרחוק
דליכו גופיה עבדי הכא נמי איהו
גופיה עבדי ונפקא מיניה לחייבו דב'
דכתיב אם חזק זה ארס דלמרינן
צפ"צ (דף גב.) **אשר כשער**. סנהדרין
זקני השער: **טמון כלאש קמיכטיא**
ליה. מעשה צא לפניו צמחנה שפרשו
אנשי גדיש של ישראל ונרץ לשאלו
הלכה אם חייבין לשלם כלים העמומים
במוכו כר' יהודה או פטורין כרבינן:
גדישין דשעורין הוו. אקרא סמין
דכתיב ומה חלקת השדה מלאה
שעורין: **מלך פורץ**. גדר שדה אחרים
לעשות לו דרך ולחלוטין שלו דלמרי'
צפ"צ (דף ק:) דרך המלך אין לה
שיעור: **מלאה שעורים** כו'. דבדכ"ז
הימים: **מלאה עשדים**. כספר שמואל:
ויילנה. שלם ישרפיה הואל וחסור
להליל את עלמנו בממון חניו:
ה"ג

לעולם יכנס אדם בכי טוב.
טוב ויצא בכי טוב.
הואל לרץ יכנס ערכית
לכית מלון יכנס החמה
זרחת ולמחר ימקן עד
הכן החמה ולא וחו טוב
לו, שהאור טוב לו שנאמר
כאור כי טוב ומה היא
עובמי. מפני שהיא ומפני
הלסטים (פסחים ב.) או נמי
שלם יפול בצרות ונקטים
שעורים שלם יעלו עליו
עלילות מרגל אהה או
גנב (תענית י.) דרשיא
לחרייכו. סהלא מועלת
לטיכס. כמו (אסתר ג)
אין שוה להיכנס (סנהדרין)
7. פתח הכתוב בנזקי
ממונו. דכתיב כי תלם
את. דמשמע מעלמא,
וסייס בנזקי גופו.
דקרי ליה מצעיר (ערוזי)
8. אשר. השולל את
השעירה, משרם חציו.
חיינו הכמו, דליכא קענדי
דהיי מורק חן (ערוזי כב.).
ומלך פורץ גדר. גדות
אחרים, לעשות לו דרך.
לשדור ולכמתו (סנהדרין)
9. לעשות לו דרך קל
מכחו לפרסו או לכמתו
(יבמות עב.) ולא יטה ימין
ושמאל. ובספרי נפרשם
המלך נפקא לן מקרא,
וגלה כתיב דמלכא
לגלמי רוס לצבו מלחיו
קדרש, גלבוה משל לחיו,
מדרכשני עמי ויכסן הגבול
מלחיו (רביע"ב ב"ב ע"ב).

(א) פסחים ב. (ב) וע"ש.
מנתי י. (ג) (סנהדרין לז.) (ד) לטול
כב. (ה) (לקמן ס"א).
(ו) (לקמן ק"א.) (ז) כ"ב ק:
סנהדרין ב. (ח) (יבמות ע"ב).
(ט) (ספרי"ש מוס' גיטין סח.
ד"ה וכושי"ו כי דלע"פ
שהפסוק לא נכמד עדין הוי
יודעין נחא כ"ב הכא ועי'
סנהדרין פ"ג.) (י) (ד"ה א'
יח.) (יא) (ס' (ד"ה שנאמר,
(יב) (נ"י) מוספות פסחים ב.
ד"ה יכנס ומוספות יומא
מ. ד"ה אמר ותולין ס"א:
ד"ה מהלא).

הגהות הב"ח

(ב) ג' דלפסחים הרו וקא
מיבעיא:

גליון הש"ס

גמ' רבא בעידן רתחא.
עין סתובת רביש' סימן
קלח: שם סתו ליפול
גדישין וכו'. ע"י סנהדרין
דף כ ע"ב מודה מלך:
תוב' ר"ה שמלאך וכו'
לא ריש' ע"י גנן המלך
שנחף סתובת גימ' ודריס
לח"ה וי"ד אות כה:

מוסף רש"י

לעולם יכנס אדם בכי טוב.
טוב ויצא בכי טוב.
הואל לרץ יכנס ערכית
לכית מלון יכנס החמה
זרחת ולמחר ימקן עד
הכן החמה ולא וחו טוב
לו, שהאור טוב לו שנאמר
כאור כי טוב ומה היא
עובמי. מפני שהיא ומפני
הלסטים (פסחים ב.) או נמי
שלם יפול בצרות ונקטים
שעורים שלם יעלו עליו
עלילות מרגל אהה או
גנב (תענית י.) דרשיא
לחרייכו. סהלא מועלת
לטיכס. כמו (אסתר ג)
אין שוה להיכנס (סנהדרין)
7. פתח הכתוב בנזקי
ממונו. דכתיב כי תלם
את. דמשמע מעלמא,
וסייס בנזקי גופו.
דקרי ליה מצעיר (ערוזי)
8. אשר. השולל את
השעירה, משרם חציו.
חיינו הכמו, דליכא קענדי
דהיי מורק חן (ערוזי כב.).
ומלך פורץ גדר. גדות
אחרים, לעשות לו דרך.
לשדור ולכמתו (סנהדרין)
9. לעשות לו דרך קל
מכחו לפרסו או לכמתו
(יבמות עב.) ולא יטה ימין
ושמאל. ובספרי נפרשם
המלך נפקא לן מקרא,
וגלה כתיב דמלכא
לגלמי רוס לצבו מלחיו
קדרש, גלבוה משל לחיו,
מדרכשני עמי ויכסן הגבול
מלחיו (רביע"ב ב"ב ע"ב).

לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב
עד בקר ת"ר דבר בעיר כנס רגליך שנאמר
ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר
ואומר לך עמי בא בחדריך וסגור דלתך
בערך ואומר ימחויך תשכל חרב ומתוררים
אימה מאי ואומר וכי תימא ה"מ בליליא
אבל ביממא לא תא שמע לך עמי בא
בחדריך וסגור דלתך וכי תימא ה"מ (היכא)
דליכא אימה מגואי אבל היכא דאיכא אימה
מגואי כי נפיק יתיב ביני אינשי בצוותא
בעלמא טפי מעלי ת"ש מחוץ תשכל חרב
ומתוררים אימה אע"ג דמתוררים אימה מחוץ
תשכל חרב * רבא בעידן רתחא הוי סכר כו'
דכת' וכי עלה מות בחלוניו ת"ר רעב בעיר
פור רגליך שנא' ויהי רעב בארץ ויורד אברם
מצרימה (לגור) (ויג'ר) שם ואומר * אם אמרנו
נבא העיר והרעב בעיר ומתנו שם מאי ואומר
וכי תימא ה"מ היכא דליכא ספק נפשות
אבל היכא דאיכא ספק נפשות לא ת"ש
* לכו ונפלה אל מחנה ארם אם יחיונו נחיה
ת"ר דבר בעיר אל יהלך אדם באמצע
הדרך מפני שמלאך המות מהלך באמצע
הדרכים דכיון דיהיבא ליה רשותא מסגו
להדיא שלום בעיר אל יהלך בצדי דרכים
דכיון דלית ליה רשותא מחבי חבווי ומסגו

ת"ר דבר בעיר אל יכנס אדם יחיד לבית הכנסת שמלאך המות מפקיד שם
כליו וה"מ היכא דלא קרו ביה רדקי ולא מצלו ביה עשרה ת"ר כלבים בוכים
מלאך המות בא לעיר כלבים משחקים אליהו הנביא בא לעיר וה"מ דלית
בהו נקבה: יתיב רב אמי ורב אסי קמיה דר' יצחק נפחא מר א"ל לימא
מר שמעתתא ומר א"ל לימא מר אגדתא פתח למימר אגדתא ולא שביק
מר פתח למימר שמעתתא ולא שביק מר אמר להם אמשול לכם משל למה
הדבר דומה לאדם שיש לו שתי נשים אחת ילדה ואחת זקניה מלקטת לו
שחורות נמצא קרה מכאן ומכאן אמר להן אי הכי * אימא לכו מלתא דשוויא לתרוויכו * כי תצא אש
ומצאה קוצים תצא מעצמה שלם ישלם המכעיר את הבערה אמר הקב"ה עלי לשלם את הבערה שהבערתי
אני הציצ' אש בציון שנאמר * יוצת אש בציון ותאכל יסודותיה ואני עתיד לבנותה באש שנאמר * ואני
איהו לה חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה שמעתתא * פתח הכתוב בנזקי ממונו וסייס בנזקי גופו
לומר לך אשו משום חציו: * וייתאוה דוד ויאמר מי ישקני מים מבאר בית לחם אשר בשער ויבקעו שלשת
הגבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבאר בית לחם אשר בשער (גו') מאי קא מיבעיא ליה אמר רבא
אמר ר"ג טמון באש קמיבעיא ליה אי כר' * יהודה אי כרבנן ופשטו ליה מאי דפשטו ליה רב הונא אמר
גדישים דשעורין דישאל הוו דהוו מטמרי פלשתים בהו וקא מיבעיא ליה מהו להצייל עצמו בממון חבריו
שלחו ליה * אסור להצייל עצמו בממון חבריו אבל אתה מלך אתה * (ומלך) * פורץ לעשות לו דרך
ואין מוחין בידו ורבנן ואיתמא רבה בר מרי אמרו גדישים דשעורין דישאל הוו וגדישין דעדשים
דפלשתים * וקא מיבעיא להו * מהו ליטול גדישין של שעורין דישאל ליתן לפני בהמתו על מנת לשלם
גדישין של עדשים דפלשתים שלחו ליה * חבול ישיב רשע גולה ישלם אע"פ שגולה משלם רשע הוא
אבל אתה מלך אתה ומלך פורץ לעשות לו דרך ואין מוחין בידו בשלמא למאן דאמר לאחלופי
היינו דכתיב חד קרא ותהי שם חלקת השדה מלאה עשדים וכתיב חד קרא ותהי חלקת השדה מלאה
שעורים אלא למאן דאמר למקלי מאי איבעיא להו להי תרי קראי אמר לך דהוו נמי גדישים דעדשים
דישראל והוו מוטמרו בהו פלשתים בשלמא למאן דאמר למקלי היינו דכתיב * וייתצב בתוך החלקה
ויצילה אלא למ"ד לאחלופי מאי ויצילה דלא שבק להו לאחלופי מאי בשלמא הגי תרתי היינו דכתיב תרי קראי
אלא

שמואל ב כ טו טו: 11. ובל ישיב רשע גולה ישלם בחקות החיים הלק לבחתי עשות עול חן יחיה לא ימת: ויחזקאל לב טו 12. ואחריו נשאו כן אנא הרדי ויאספו פלשתים לחיה ותהי שם חלקת השדה מלאה עדרים והעם גם מפני פלשתים: 13. הוא היה עם הדי בפס דמים והפלשתים נאספו שם למלקמה ותהי חלקת השדה מלאה שעורים והעם נסו מפני פלשתים: 14. דברי הימים א יא יג והתצב בתוך החלקה ויעלה חן את פלשתים ויעשה: